DOMSTOLENS DOM
AF 26. MAJ 1982 [1]

Roger Ivenel mod Helmut Schwab (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Frankrigs Cour de cassation)

»Bruxelles-konventionen — opfyldelsessted«

Sag 133/81

Sammendrag

Konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser — særlig kompetence — domstolen på opfyldelsesstedet for den kontraktlige forpligtelse — krav støttet på forskellige af en arbejdsaftale flydende forpligtelser — forpligtelser der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af retternes kompetence — den for kontrakten karakteristiske forpligtelse

(Konventionen af 27. september 1968, art. 5, nr. 1)

I tilfælde af krav, der støttes på forskellige forpligtelser med grundlag i en repræsentantkontrakt indgået mellem en ikke-selvstændig arbejdstager og en virksomhed, er det den forpligtelse, som er karakteristisk for kontrakten, der skal tages i betragtning ved anvendelsen af artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968.

I sag 133/81

angående en anmodning, som Frankrigs Cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

ROGER IVENEL, Strasbourg (Frankrig),

mod

1 — Processprog: Fransk.

HELMUTH SCHWAB, Oettingen (Forbundsrepublikken Tyskland),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 1, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten J. Mertens de Wilmars, afdelingsformændene G. Bosco, A. Touffait og O. Due, dommerne Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koopmans, A. Chloros og F. Grévisse,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Den 1. september 1971 tiltrådte Roger Ivenel, Strasbourg (Frankrig), en stilling hos Schwab Maschinenbau, Oettingen (Forbundsrepublikken Tyskland), som handelsrepræsentant i Frankrig.

Den 18. januar 1978 anlagde Ivenel ved den faglige voldgiftsret i Strasbourg (Conseil de prud'hommes de Strasbourg) sag mod sin arbejdsgiver med påstand om betaling af forskellige beløb, bl.a. provision, som han ikke havde fået udbetalt siden 1975, og forskellige godtgørelser som følge af ophævelse af arbejdsaftalen. Schwab nedlagde påstand om afvisning på grund af manglende saglig og stedlig kompetence, idet han gjorde gældende, dels at han havde udøvet en

selvstændig virksomhed, dels at den kompetente ret i medfør af Bruxelleskonventionen af 27. september 1968 er retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen — in casu stedet for betaling af provisionen, nemlig Oettingen — er opfyldt eller skal opfyldes.

Da sagen blev indbragt for voldgiftsretten var artikel 5, nr. 1, i Bruxelleskonventionen affattet således:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

1. i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes;«

2. Ved kendelse af 17. april 1978 forkastede voldgiftsretten de to afvisningspåstande.

Med hensyn til indsigelsen om manglende saglig kompetence udtalte voldgiftsretten, at sagsøgeren var knyttet til sagsøgte ved en repræsentantkontrakt.

For så vidt angår indsigelsen om manglende stedlig kompetence fandt voldgiftsretten, at begrebet »det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes«, jf. Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, skal forstås som omfattende stedet for opfyldelsen af kontraktens væsentlige eller karakteristiske forpligtelse. I tilfælde af en repræsentantkontrakt, præsterer repræsentanten sin tjenesteydelse på det sted, hvor han har sit kontor, hvor han samler og videresender ordrerne. Den kompetente domstol i medfør af ovennævnte artikel 5 er således i det foreliggende tilfælde Ivenels hjemting, nemlig retten i Strasbourg.

Schwab indbragte afgørelsen for Cour d'Appel de Colmar, der ved kendelse af 10. oktober 1978 stadfæstede voldgiftsrettens saglige kompetence, men udtalte, at denne ret ikke var rette værneting. I denne forbindelse antog Cour d'Appel i overensstemmelse med Domstolens dom af 6. oktober 1976 i sag 14/76 (De Bloos, Sml. 1976, s. 1497), at den forpligtelse, der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af det i Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 1, omhandlede opfyldelsessted, er den forpligtelse, der svarer til den kontraktmæssige rettighed, sagsøgeren påberåber sig som grundlag for søgsmålet. I denne sag er der tale om en forpligtelse til betaling af provision og godtgørelser, som Ivenel har påberåbt sig over for Schwab, der har bopæl i Forbundsrepublikken Tyskland. Da der er tale om henteskyld og ikke bringeskyld såvel efter fransk som efter tysk ret, er voldgiftsretten i Strasbourg ikke rette værneting.

3. Ivenel indbragter derefter den af Cour d'appel afsagte kendelse for Cour de cassation.

I dom af 2. april 1981 udtalte Cour de cassation, at i en tvist om opfyldelse af en repræsentantkontrakt, der omfattede gensidige forpligtelser, hvoraf i det mindste nogle skulle opfyldes i Frankrig, rejser spørgsmålet om fastlæggelsen af det sted, hvor forpligtelsen i Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 1's forstand skal opfyldes, et vanskeligt fortolkningsproblem. Følgelig har Cour de cassation besluttet at udsætte sagen, indtil De europæiske Fællesskabers Domstol har truffet afgørelse herom.

4. Forelæggelsesdommen af 2. april 1981 blev indført i Domstolens register den 3. juni 1981.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren i hovedsagen, Ivenel, ved advokat ved Cour de cassation, Paris, Jean-Paul Desache, af sagsøgte i hovedsagen, Schwab, ved advokat Roger L. Catrice, Paris, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved Jacques Delmoly, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg for Domstolen

Ivenel, sagsøgeren i hovedsagen, henviser indledningsvis til Domstolens dom af 6. oktober 1976 i sag 14/76 (De Bloos, Sml. 1976, s. 1497). I dommen udtalte Domstolen, at udtrykket »forpligtelse« i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, henviser til den kontraktmæssige forpligtelse, som danner grundlag for søgsmålet, og — såfremt sagsøgeren gør krav på betaling af erstatning eller påberåber sig ophævelse af kontrakten på grund af modpartens misligholdelse — at den forpligtelse, der skal lægges til grund ved anvendelsen af konventionens artikel 5, nr. 1, altid er den forpligtelse, hvis misligholdelse påberåbes som grundlag for disse krav.

Forpligtelsen i artikel 5, nr. 1's forstand er således en selvstændig kontraktmæssig forpligtelse. Denne bestemmelse omfatter ikke et krav om erstatning uden selvstændig karakter, der kun træder i stedet for en anden ikke opfyldt kontraktmæssig forpligtelse.

I denne sag må grundlaget for den kontraktmæssige forpligtelse, der ligger til grund for søgsmålet, nødvendigvis være den som lønmodtager ansatte repræsentants retsstilling som fastlagt i artiklerne L. 751-1 ff. i den franske Code du travail, der regulerer forholdet mellem arbejdstager og arbejdsgiver. En hvilken som helst form for arbejde, der udføres i et land, er undergivet dette lands ansættelsesretlige bestemmelser uanset de kontraherende parters statsborgerskab.

Ivenel har anført, at forpligtelsen til at betale en lønmodtager for det af denne udførte arbejde, der udgør en simpel modydelse for det korrekt udførte arbejde, ligeså lidt opfylder kravet om selvstændighed som fordringer opstået som følge af et kontraktbrud. Retsgrundlaget herfor er de bindende lovbestemmelser om de kontraherende parters opfyldelse af en arbejdsaftale. Endvidere skulle Ivenel have arbejdet i Frankrig indtil opsigelsesfristens udløb, og det deraf følgende krav om erstatning skal råde bod på arbejdsgiverens tilsidesættelse af denne forpligtelse. For så vidt angår erstatning for dette kontraktbrud må retten på opfyldelsesstedet for den tilsidesatte oprindelige forpligtelse være rette værneting.

Ivenel har dernæst gjort gældende, at selv om den forpligtelse, der skulle tages i betragtning ved fastlæggelsen af værnetinget, måtte være den »selvstændige« forpligtelse til at betale repræsentanten de krævede beløb, skal denne forpligtelse opfyldes i Frankrig.

Ifølge Domstolens dom af 6. oktober 1976 i sag 12/76 (Tessili, Sml. 1976, s. 1473) skal det sted, hvor forpligtelsen er opfyldt eller skal opfyldes i Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 1's forstand, bestemmes i henhold til den lov, der er anvendelig på den omtvistede forpligtelse i medfør af lovkonfliktreglerne ved den ret, som sagen er indbragt for.

I henhold til fransk international privatret er en lønmodtagers krav som modydelse for udført arbejde imidlertid undergivet bestemmelserne i Code du travail på det sted, hvor arbejdsaftalen er opfyldt.

Endvidere skal lønmodtagere efter fransk ret aflønnes på arbejdsstedet, eller når det drejer sig om handelsrejsende og repræsentanter, der ikke har noget fast arbejdssted, på deres bopæl.

Schwab, sagsøgte i hovedsagen, har anfægtet afgørelsen fra voldgiftsretten i Strasbourg, hvori det fastslås, at for en repræsentantkontrakt er det repræsentantens forpligtelse, der er den væsentlige eller karakteristiske forpligtelse i henhold til Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, således at det er opfyldelsesstedet for repræsentantens ydelse, som er afgørende for domstolskompetencen. I denne forbindelse har han anført, at sagsøgeren blev ansat ved mundtlig aftale i Tyskland, og at han, for så vidt angår hans virksomhed som repræsentant, direkte var undergivet ledelsen af virksomheden med hjemsted i Oettingen. I øvrigt blev Ivenels vederlag udbetalt i Tyskland, og han havde anmodet om at være undergivet de for de tyske repræsentanter gældende betingelser for udbetaling af vederlag.

Schwab tilslutter sig den af Cour d'appel de Colmar afsagte kendelse, hvori det fastslås, at den forpligtelse, der er afgørende for den stedlige kompetence, er sagsøgtes forpligtelse som debitor i forhold til Ivenel for så vidt angår vederlaget for dennes arbejde. Dette synspunkt er i øvrigt i overensstemmelse med Domstolens dom i sag 14/76 (De Bloos, nævnt ovenfor).

Schwab har yderligere fremhævet, at i henhold til såvel den franske Code civil's artikel 1247, sidste stykke, som til Bürgerliches Gesetzbuch's artikel 269 skulle de beløb, som Ivenel gjorde krav på i forbindelse med sin afløsning, udbetales på debitors bopæl, hvorfor beløbene skulle betragtes som henteskyld.

Schwab har anført, at Domstolen bør følge sin egen praksis.

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har anført, at retsvidenskaben generelt har udledt af dommen i sag 14/76 (De Bloos, nævnt ovenfor), at Domstolen afviste teorien om den væsentlige eller karakteristiske forpligtelse, som visse forfattere går stærkt ind for.

Kommissionen er imidlertid af den opfattelse, at De Bloos-dommen skal fortolkes således, at den forpligtelse, der i gensidigt bebyrdende kontrakter ligger til grund for søgsmålet, er sagsøgtes hovedforpligtelse. For så vidt angår anvendelsen af konventionens artikel 5, nr. 1, skal konsekvenserne af tilsidesættelsen af en kontraktmæssig forpligtelse i et sådant tilfælde behandles som en følge af hovedforpligtelsen.

Denne fortolkning svarer til et af konventionens mål, der blev anført af Domstolen i dommens præmis 9, nemlig

ønsket om et enkelt værneting. Denne målsætning fører til princippet om hovedforpligtelsen, der blev udviklet under de mundtlige forhandlinger i samme sag såvel af Kommissionen som af generaladvokat Reischl (forslag til afgørelse af 15. september 1976, Sml. 1976, s. 1517-1518). Dette princip begrænser risikoen for en opsplitning af kontrakten, og følgelig faren for, at en »atomisering« af værnetingene ville føre til selvmodsigende afgørelser.

Kommissionen har anført, at årsagen til visse vanskeligheder, der — som i den foreliggende sag — opstår for de nationale retter i forbindelse med anvendelsen af konventionens artikel 5, nr. 1, skal søges i De Bloos-sagens præmis 17, som opfordrer den nationale ret til — i forbindelse med krav om erstatning (»indemnités compensatoires«) — at undersøge, hvorvidt der efter den på kontrakten anvendelige lov er tale om en selvstændig kontraktmæssig forpligtelse eller om en forpligtelse, der træder i stedet for den ikke opfyldte kontraktmæssige forpligtelse. Den mener ikke, at det var Domstolens hensigt, at denne præmis skulle gælde for erstatning i tilfælde af kontraktbrud.

Efter Kommissionens opfattelse skal den klare og enkle løsning i samme doms præmis 16 nemlig finde anvendelse, dvs. den hovedforpligtelse, kontrakten pålægger sagsøgte, og hvis misligholdelse påberåbes som grundlag for erstatningskravet eller kontraktens ophævelse.

Kommissionen har derefter bemærket, at i medfør af artikel 6 i konventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (EFT L 266, s. 1), kan parternes lovvalg i arbejdsaftalen ikke medføre, at arbejdstageren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham i medfør af ufravigelige regler i loven i det land, hvor arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde. Denne specifikke konfliktregel, der finder anvendelse på individuelle arbejdsaftaler, støttes på den tanke, der anerkendes i forskellige nationale retsordener, at lønmodtageren som den svageste part i aftaleforholdet har krav på særlig beskyttelse af sine interesser.

Kommissionen har anbefalet, at denne regel tages i betragtning ved afgørelsen af den foreliggende sag.

I denne forbindelse har Kommissionen henvist til en dom afsagt af Cour d'appel d'Angers den 29. januar 1980 om en arbejdsaftale af samme type som den, der ligger til grund for den foreliggende sag, og som var indgået mellem en belgisk arbejdsgiver og en fransk repræsentant (Van Pelt mod Jedre, Revue critique de droit international privé, 1981, s. 118). Det fremgår af denne dom, at kravet dels om betaling af provision og feriepenge, dels om betaling af løn til opsigelsesfristens udløb, godtgørelse for udvidelse af kundekredsen og erstatning, udgør et hele, der vanskeligt kan opløses i forskellige elementer. Rent teoretisk kan stedet for opfyldelsen af den omtvistede forpligtelse fastlægges med større sikkerhed ved en syntese på grundlag af de forskellige kontraktmæssige forpligtelser end ved en analyse, der ligger til grund for teorien om uafhængige forpligtelser. Endvidere har metoden den fordel at falde i tråd med konventionens målsætning om at begrænse antallet af mulige værneting.

Sammenfattende har Kommissionen anført, at i en tvist om følgerne af en arbejdsgivers tilsidesættelse af en arbejdsaftale om repræsentation, er den forpligtelse, der skal tages i betragtning med henblik på at bringe konventionens artikel 5, nr. 1, i anvendelse, arbejdsgiverens hovedforpligtelse i henhold til aftalen under hensyntagen til loven i det land, hvor repræsentanten udfører sit arbejde. Opfyldelsesstedet for arbejdsgiverens hovedforpligtelse bør fastlægge værnetinget for alle repræsentantens søgsmål, der støttes på misligholdelse af forpligtelsen.

I den foreliggende sag er »sagsøgtes hovedforpligtelse« begrundet i overholdelsen af hans forpligtelser som arbejdsgiver i medfør af de arbejdsretlige bestemmelser, der finder anvendelse på det sted, hvor kontrakten skal opfyldes, nemlig repræsentantens arbejdssted.

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 3. februar 1982 har sagsøgte i hovedsagen Schwab ved advokat Roger L. Catrice, Paris, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Jacques Delmoly, medlem af Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. maj 1982.

Præmisser

1 Ved dom af 2. april 1981, indgået til Domstolen den 3. juni 1981, har Frankrigs Cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen), forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 5, nr. 1.

2 Spørgsmålet er blevet rejst i en sag mellem Ivenel, Strasbourg, og virksomheden Schwab Maschinenbau, Oettingen, Bayern, som følge af en påstået ophævelse af en repræsentantkontrakt, som gav anledning til et krav om betaling af provision, godtgørelse for udvidelse af kundekredsen, løn til opsigelsesfristens udløb og feriepenge.

3 Voldgiftsretten i Strasbourg (Conseil de prud'hommes de Strasbourg), som sagen blev indbragt for, forkastede Schwab's to påstande om afvisning på grund af manglende kompetence. Retten støttede sin *saglige* kompetence på det forhold, at kontrakten mellem parterne efter rettens opfattelse måtte betragtes som en arbejdsaftale. Med hensyn til den *stedlige* kompetence antog retten, at ifølge konventionens artikel 5, nr. 1, kan en person, der har bopæl på en anden medlemsstats område, sagsøges i sager om kontraktforhold ved retten på det sted, hvor forpligtelsen er opfyldt eller skal opfyldes, og at den forpligtelse, der skal tages i betragtning i denne sag, er det arbejde, der er ydet af repræsentanten, som havde kontor i Strasbourg, hvor ordrerne blev samlet og videresendt.

4 Schwab indankede afgørelsen for Cour d'appel de Colmar, der stadfæstede voldgiftsrettens kendelse, for så vidt angår udtalelsen om, at den omtvistede kontrakt var en arbejdsaftale, men omstødte kendelsen på grund af manglende *stedlig kompetence.* Cour d'appel fandt, at den forpligtelse, der skulle tages i betragtning ved anvendelsen af konventionens artikel 5, nr. 1, er den forpligtelse, der ligger til grund for søgsmålet; i denne sag drejer det sig således om det mod Schwab rettede krav om betaling af provision og andre godtgørelser, hvilke beløb er henteskyld og ikke bringeskyld.

5 Ivenel indbragte kendelsen for Frankrigs Cour de cassation, idet han påberåbte sig, at Cour d'appel havde tilsidesat konventionens artikel 5, nr. 1.

6 Efter at have henvist til den af Cour d'appel anførte begrundelse for at anse de franske retter for inkompetente udtalte Cour de Cassation imidlertid, at i en tvist om opfyldelse af en repræsentantkontrakt, der omfattede gensidige forpligtelser, hvoraf i det mindste nogle skulle opfyldes i Frankrig, rejser spørgsmålet om fastlæggelse af det sted, hvor forpligtelsen i ovennævnte artikel 5, nr. 1's forstand skal opfyldes, et fortolkningsproblem. Cour de cassation udsatte derfor sagen på De europæiske Fællesskabers Domstols præjudicielle afgørelse vedrørende fortolkningen af denne bestemmelse.

7 Det bemærkes — hvilket Domstolen bl.a. har fastslået i dommen af 6. oktober 1976 (Tessili, sag 12/76, Sml. 1976, s. 1473) — at »det sted, hvor den forpligtelse ... er opfyldt eller skal opfyldes« i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand, skal bestemmes i henhold til den lov, der er anvendelig på den omtvistede forpligtelse i medfør af lovkonfliktreglerne ved den ret, sagen er indbragt for.

8 Hensigten med det af den nationale ret forelagte spørgsmål er at få opklaret, hvilken af de omtvistede forpligtelser, der skal tages i betragtning med henblik på fastlæggelsen af opfyldelsesstedet, når den for retten indbragte sag støttes på forskellige forpligtelser med grundlag i én repræsentantkontrakt, der af de domstole, der behandler sagens realitet, er betegnet som en arbejdsaftale.

9 I dom af 6. oktober 1976 (De Bloos, sag 14/76, Sml. 1976, s. 1497), har Domstolen allerede fremhævet, at den forpligtelse, der skal tages i betragtning i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand i tilfælde af et krav, der støttes på en eneforhandlingsaftale indgået mellem to handelsvirksomheder, er den forpligtelse, der ligger til grund for søgsmålet. Problemet i denne sag er, om det samme kriterium bør anvendes på tilfælde, der frembyder de af den nationale ret beskrevne karakteristika.

10 Dette problem bør undersøges dels i lyset af den for konventionen karakteristiske målsætning dels ud fra bestemmelsernes generelle opbygning.

11 Indførelsen af specielle kompetenceregler som de i konventionens artikler 5 og 6 indeholdte begrundelse bl.a. i den betragtning, at der er en snæver forbindelse mellem en retstvist og den kompetente domstol. Den rapport, der blev udarbejdet af det ekspertudvalg, der udarbejdede konventionen (EFT C 59, 1979, s. 1), understreger denne forbindelse ved bl.a. at anføre, at værnetinget på det sted, hvor forpligtelsen er opfyldt eller skal opfyldes, er af betydning ved sager om inddrivelse af honorarer, idet kreditor i så fald har valget mellem retterne i den stat, hvor skyldneren har bopæl i medfør af den almindelige bestemmelse i konventionens artikel 2, og den ret i en anden stat, i hvis retskreds ydelsen er erlagt, navnlig såfremt betalingsforpligtelsen efter den anvendelige lovgivning skal opfyldes på det sted, hvor tjenesteydelsen er præsteret.

12 Den nævnte rapport anfører ligeledes grundene til, at konventionens forfattere ikke fandt det hensigtsmæssigt at give særlige bestemmelser i konventionen om kompetence i sager vedrørende arbejdsaftaler. Ifølge samme rapport er det ønskeligt, at tvistigheder i forbindelse med arbejdsaftaler så vidt muligt afgøres ved retterne i den stat, hvis lovgivning ligger til grund for aftalen, mens der på tidspunktet for udarbejdelsen af konventionen allerede blev arbejdet med standardisering af de arbejdsretlige forskrifter i Fællesskabets medlemsstater. Rapporten konkluderede, at konventionens bestemmelser, herunder artikel 2, sagsøgtes værneting, og artikel 5, nr. 1, opfyldelsesstedets værneting, indtil videre tog hensyn til de berørtes interesser.

13 Det bemærkes, at en konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser den 19. juni 1980 blev åbnet for undertegnelse af medlemsstaterne (EFT L 266, 1980, s. 1). Artikel 6 bestemmer, at en arbejdsaftale i mangel af et lovvalg er undergivet loven i det land, hvor arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde, medmindre det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en nærmere tilknytning til et andet land.

14 I betænkning om konventionen om, hvilken lov, der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (EFT C 282, 1980, s. 1), anføres det i denne forbindelse, at indførelsen af en særlig lovkonfliktregel for arbejdsaftaler havde til formål at give mere hensigtsmæssige regler på områder, hvor den ene kontraktparts interesser adskiller sig fra den andens, og samtidig ved hjælp af sådanne regler at sikre beskyttelse af den part, som ud fra en social og økonomisk betragtning må anses for at være den svageste part i kontraktforholdet.

15 Det fremgår af denne fremstilling, at det i konventionens artikel 5, nr. 1, især er hensigten i kontraktforhold at fastlægge værnetinget i det land, der har snæver tilknytning til tvisten; det fremgår endvidere, at i tilfælde af en aftale om udførelse af et arbejde, der ikke er selvstændigt, består denne tilknytning bl.a. i den lov, der finder anvendelse på aftalen; endelig fremgår det, at loven ifølge udviklingen af lovkonfliktreglerne på dette område bestemmes af den forpligtelse, der karakteriserer den pågældende aftale, og som normalt er forpligtelsen til at udføre arbejdet.

16 Det fremgår af en gennemgang af konventionen, at bestemmelserne ved at fastlægge specielle kompetenceregler eller endog regler om enekompetence i sager om forsikring, afbetalingskøb og leje eller forpagtning af fast ejendom anerkender, at reglerne om retternes kompetence også er inspireret af ønsket om at sikre bedre beskyttelse af den part, som ud fra en social betragtning må anses for at være den svageste part i kontraktforholdet.

17 Det forelagte spørgsmål bør besvares på grundlag af disse elementer.

18 I en sag som den foreliggende, hvor retten skal tage stilling til krav, der støttes på forpligtelser i henhold til en repræsentantkontrakt, og som bl.a. omfatter en arbejdstagers krav på vederlag fra en virksomhed med hjemsted i én stat, og andre krav på godtgørelser, der støttes på den måde, hvorpå arbejdet er udført i en anden stat, er det væsentligt, at konventionens bestemmelser fortolkes således, at den ret, som sagen indbringes for, ikke føler sig foranlediget til at erklære sig kompetent til at pådømme visse krav, men inkompetent for andre kravs vedkommende.

19 Et sådant resultat er så meget mere i overensstemmelse med konventionens målsætning og almindelige opbygning, som der er tale om en aftale om udførelse af et ikke-selvstændigt arbejde, for hvilket den lov, der finder anvendelse, generelt indeholder bestemmelser til beskyttelse af arbejdstageren; normalt anvendes loven på stedet for udførelsen af det arbejde, der udgør den for aftalen karakteristiske ydelse.

20 Det fremgår af de samlede foregående betragtninger, at den forpligtelse, der skal tages i betragtning ved anvendelsen af konventionens artikel 5, nr. 1, i tilfælde af krav, der støttes på forskellige forpligtelser med grundlag i en repræsentantkontrakt indgået mellem en ikke-selvstændig arbejdstager og en virksomhed, er den forpligtelse, som er karakteristisk for kontrakten.

Sagens omkostninger

21 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Frankrigs Cour de cassation ved dom af 2. april 1981, for ret:

I tilfælde af krav, der støttes på forskellige forpligtelser med grundlag i en repræsentantkontrakt indgået mellem en ikke-selvstændig arbejdstager og en virksomhed, er det den forpligtelse, som er karakteristisk for kontrakten, der skal tages i betragtning ved anvendelsen af artikel 5, stk. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager.

Mertens de Wilmars Bosco Touffait Due

Mackenzie Stuart O'Keeffe Koopmans Chloros Grévisse

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. maj 1982.

P. Heim
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Præsident